

Джемелінська Л.В.
к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Проведено аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств України, розглянуто поняття системи економічної безпеки підприємства. Запропоновано механізм управління інтелектуальною власністю промислового підприємства в системі економічної безпеки.

Ключові слова: інноваційна активність, управління інтелектуальною власністю промислового підприємства, економічна безпека підприємства, інноваційна стратегія, об'єкт інтелектуальної власності.

Постановка проблеми. Теоретичні та методологічні аспекти інноваційної діяльності промислових підприємств, управління інтелектуальною власністю, поняття економічної безпеки досліджені в [1 – 5], [6 – 7] та інших наукових працях. Але питання управління інтелектуальною власністю в системі економічної безпеки промислового підприємства залишається актуальним і не достатньо вивченим.

Метою дослідження є розробка механізму ефективного управління інтелектуальною власністю промислового підприємства, аналіз впливу інноваційної діяльності на забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища. У процесі дослідження використовувались методи аналізу, синтезу та порівняння, проводився збір та аналіз статистичної інформації.

Виклад основного матеріалу. Неконкурентоспроможність багатьох видів вітчизняної промислової продукції, пов'язана з недостатньою інноваційною діяльністю підприємств, відсутністю ефективного управління інтелектуальною власністю, застарілою значною часткою їх основних виробничих фондів, які потребують зміни або модифікації, високою енерго- та ресурсозатратністю виробництва.

Економічна безпека підприємства – це система створення механізму мобілізації й найбільш оптимального управління корпоративними ресурсами даного підприємства з метою найбільш ефективного їх використання і забезпечення стійкого функціонування того чи іншого підприємства, його активної протидії будь-яким негативним чинникам впливу на свою економічну безпеку [6, С.20].

До об'єктів економічної безпеки підприємства можна віднести різноманітні види діяльності підприємства, ресурси та майно підприємства, персонал та структурні підрозділи підприємства, об'єкти інтелектуальної власності та ін.

Кількість промислових підприємств з 2010 р. до 2013 р. в країні збільшилась на 1303 підприємства, у 2013 р. нараховувалось

393327 підприємств. Частка збиткових промислових підприємств поступово збільшується, зокрема у 2008 р. їх було 39% від загальної кількості промислових підприємств, у 2010 – 41% від загальної кількості підприємств, у 2011 р. – 38% , у 2012 р. – 44,7%.

Якщо у 2012 р. інноваційною діяльністю займалися 1758 промислових підприємств або 17,4% обстежених підприємств, то у 2013 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємства або 16,8% обстежених підприємств. У 2013 р. тільки 12,9% інноваційно-активних промислових підприємств займалися впровадженням інновацій, що на 4,3% менше ніж у 2012 р. У 2013 р. частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції становила 3,3% [8].

Кількість вітчизняних промислових підприємств, які займалися створенням і використанням нових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності у 2013 р. становила 1470. У 2013 р. кількість створених технологій на підприємствах – 141, винаходів – 189, корисних моделей – 715, промислових зразків – 108.

Для ефективного управління інтелектуальною власністю на підприємстві доцільно провести системний аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, SWOT-аналіз маркетингової і інноваційної діяльності, технологічний аудит на підприємстві, дослідження кон'юнктури ринку, вартісну оцінку об'єкта інтелектуальної власності, маркетингове дослідження попиту на продукцію та експертний аналіз «портфеля об'єктів інтелектуальної власності підприємства», оцінку конкурентної ситуації на ринку та аналіз даних маркетингової інформаційної системи.

При зниженні попиту на один вид промислової продукції, підприємство повинно вчасно запланувати випуск іншого виду конкурентоспроможної продукції, з використанням об'єкта інтелектуальної власності.

Аналіз «портфеля» об'єктів інтелектуальної власності, припускає використання відомого методу – матриці Бостонської консалтингової групи. Підприємство може зіставити різні маркетингові стратегії, які націлені на підтримку або поновлення збалансованості свого «портфеля», оцінити фінансові потреби та потенціал рентабельності в таблиці 1.

Якщо деякі об'єкти інтелектуальної власності, які внесені в чорний список, мають визначену споживчу аудиторію або займають ніші, які в перспективі можуть розширитись, то підприємства можуть не ліквідувати їх, а об'єднати з іншими об'єктами.

Деякі підприємства приймають рішення про продаж об'єктів промислової власності, які не вписуються в їх корпоративну стратегію або якщо вони не можуть впровадити їх у власне виробництво через різні обставини.

Як відомо, продаж конкурентоспроможної продукції виготовленої з використанням об'єктів інтелектуальної власності на внутрішньому й

зовнішньому ринках, при інших рівних умовах, забезпечує підприємству отримання більш високого прибутку ніж продаж ліцензій.

Таблиця 1

Характеристики об'єктів інтелектуальної власності і маркетингових стратегій згідно з матрицею Бостонської консалтингової групи

Об'єкт інтелектуальної власності	Характеристика	Маркетингова стратегія
«Зірка»	ОІВ – лідери на ринку, прибуток від яких швидко зростає	Стратегія втримування. Активізація реклами, зниження цін, широке розповсюдження
«Дійна корова»	ОІВ знаходиться на стадії зрілості і потребує інвестицій, приносить великий прибуток	Стратегія підтримування. Реклама нагадування, зниження ціни, стимулювання збуту
«Важке дитя»	ОІВ – проблематичний. має невелику частку ринку, на якому сильна конкуренція	Стратегія підсилювання. Інтенсифікація маркетингових зусиль на просування, пошук нових каналів збуту, поліпшення характеристик, зниження цін або вихід із ринку
«Собака»	Нежиттєздатні ОІВ, які не приносять прибутку	Стратегія скорочування. Мінімізація витрат

Об'єкти інтелектуальної власності, які не приваблюють покупців та не використовуються у виробництві конкурентоспроможної продукції на підприємстві, необхідно ліквідувати. Одночасно з ліквідацією непотрібних об'єктів промислової власності, підприємству необхідно вкладати кошти, які вивільняються, або в розвиток об'єктів що залишилися, або в створення (покупку) нових ОІВ.

Висновки. Встановлено недостатню інноваційну активність вітчизняних промислових підприємств в зв'язку з невизначеністю зовнішнього економічного середовища, недосконалістю законодавства, недостатнім фінансуванням, зменшенням інвестицій та ін.

Науковими результатами дослідження є те, що управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві передбачає вираховування галузевої приналежності підприємства, його інноваційної стратегії. Управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві доцільно проводити на основі експертного аналізу характеристик ОІВ, враховуючи розміри підприємства, його економічні, фінансові, виробничо-технологічні, інформаційні, інтелектуальні, професіональні, організаційні та інші можливості. Необхідно проводити системний аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, SWOT-аналіз маркетингової і інноваційної діяльності, технологічний аудит на підприємстві, досліджувати кон'юнктуру ринку, вартісну оцінку

об'єктів інтелектуальної власності, маркетингове дослідження попиту на продукцію та експертний аналіз «портфеля об'єктів інтелектуальної власності підприємства», оцінку конкурентної ситуації на ринку та аналіз даних маркетингової інформаційної системи.

Список использованных источников

1. Бутнік-Сіверський О.Б. Економіка інтелектуальної власності./О.Б. Бутнік-Сіверський. – К.: Ін-т. інтел. власності і права, 2004. -296 с.
2. Андреев Г.И., Витчинка В.В., Смирнов С.А. Практикум по оценке интеллектуальной собственности: Учеб. пособие./Г.И. Андреев, В.В. Витчинка, С.А. Смирнов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
3. Валеева Ж.Р. Интеллектуальная собственность в системе управления промышленным предприятием, монография./Ж.Р. Валеева. – Владимир: Издательство «Посад», 2003. -140 с.
4. Судариков С.А., Грек Н.Г, Бахренькова К.А. Экономика и интеллектуальная собственность/С.А. Судариков, Н.Г. Грек, К.А. Бахренькова. – М.: Изд-во деловой и учеб. лит.,2004 – 512 с.
5. Тодосийчук А.В. Управление инновационно -активным предприятием./А.В. Тодосийчук. – М.: ИНИЦ Роспатента, 2003. -226 с.
6. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства: навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.]/Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. -256 с.
7. Андрощук Г.А., Крайнев П.П. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны: Монография/Г.А. Андрощук, П.П.Крайнев – К.: Издательский дом «Ин Юре», 2000. – 400 с.
8. Білоконь О.І. Доповідь « Інноваційна діяльність промислових підприємств України у 2013 р.» [Електронний ресурс]/О.І. Білоконь. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Джемелинская Л.В.
к.э.н., доцент НТУУ «КПИ»

УПРАВЛЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Проведено анализ инновационной деятельности промышленных предприятий Украины, рассмотрено понятие системы экономической безопасности предприятия. Предложен механизм управления интеллектуальной собственностью промышленного предприятия в системе экономической безопасности.

Ключевые слова: инновационная активность, управление интеллектуальной собственностью промышленного предприятия, экономическая безопасность предприятия, инновационная стратегия, объект интеллектуальной собственности.

Dzhemelinska L.V.

PhD of Economic sciences , associated professor NTUU KPI

MANAGEMENT INTELLECTUAL PROPERTY IN THE SYSTEM ECONOMIC SECURITY INDUSTRIAL ENTERPRISE

It was done an analysis of industrial activity innovative enterprises of Ukraine, it was considerate the concept system economic security enterprise. It was proposed Management Mechanism for intellectual property industrial enterprise in the system economic security.

Keywords: innovative activity, control intellectual property industrial enterprise, economic safety of enterprise, innovative Strategy, object of intellectual property.

Кривда О.В.

доцент, к.е.н. ФММ НТУУ «КПІ»

Шавловська Н.М.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

РОЛЬ ТВОРЧОСТІ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

У цій статті досліджено роль творчості у прийнятті рішень, розглянуто взаємозв'язок факторів, які впливають на нього. Охарактеризовано рішення як процес та рішення, як результат вибору. Наведені основні параметри креативності, творчих здібностей індивіду. Сформульовано основні проблеми, які виникають у прийнятті творчого рішення, яке має носити новий та ефективний характер – підхід, якого не використовували раніше. Творчість пов'язана зі створенням незвичних психологічних асоціацій. Визначені положення, на які необхідно звернути увагу, користуючись творчим підходом. Представлені три типи мислення сучасного менеджера та їх характеристика, оскільки при розробці стратегії розвитку і прийнятті управлінських рішень важливою умовою є наявність у менеджера креативного, гнучкого та конструктивного мислення. Зазначено, у чому мають проявлятися творчі можливості сучасного менеджера. Творчий підхід до справи є новим, неординарним та цікавим для суспільства на фоні класичних і стандартних рішень.

Ключові слова: рішення; творчість; господарське рішення.

Постановка проблеми. Розвиток науково-технічного прогресу, зміни в технологіях та конкуренція змушують компанії розробляти підходи до рішення традиційних задач, шукати принципово нові рішення. Актуальність статті полягає у тому, що розробка управлінського рішення була складовою культури та мистецтва, а зараз є наукою на 75% і творчістю на 25%.